

LA MEDELENI

Volumul III

BUCUREȘTI, 2025

LBRIS

We know
books

III
ÎNTRE VÂNTURI

<i>Partea întâi</i>	/ 5
<i>Partea a doua</i>	/ 71
<i>Partea a treia</i>	/ 182
<i>Partea a patra</i>	/ 227
I.	/ 227
II.	/ 260
III.	/ 287
IV.	/ 302
<i>EPILOG</i>	/ 306

Ardeau numai luminile utile, depărtate cu precizie unele de altele, aerian izolate, cu spații de noapte marină între licăririle lor fragile. Întuneric prin umbra onctuos spintecată – spuma elicei fumega alb pe vântul lins al apei – fără de trup, tăcut; vaporul nu era decât procesiunea somnambulă a unei constelații grupată geometric, sub tremurul captiv al constelațiilor fixe.

Nu răsuna niciun tunet spumos de talaz – salt solitar sfărmat în larguri – nici pas desculț de val nu s-auzea, împiedicându-se în trenea lungă. Tăcere fără cadență de frunză, iarbă, vânt sau undă: tăcerea cosmic destinsă în fluida boltire a celor patru zări. Cosite, vastele întinderi abureau seva salină a mării. Amar, amar parfum de toamnă, de parcă Zeul apelor adânci strivise-n palme sucul pământean al frunzelor de nuc și, cu o singură mișcare, îl imensificase umed pân' la stele.

Toți pasagerii dormeau în cabinele alb și jilav mirositoare a odaie de baie, cu ferestruicile închise, înfășurați în păaturi groase, căci după suavele nopți mediteraneene, cu dulcea lor privire de un albastru marin sub vălurile de cadână ale lunii, și cu suflarea lor de floare de lămâi, migdal și portocal – aspra noapte a Mării Negre înfricoșă ca ochii de corsar.

De aceea, coverta cabinelor de clasa I era pustie; *chaises-longues*-urile, goale. În curba molatecă a unora, câte o batistă uitată amintea viteazul strănut care alungase în cabină pe călătoretea hotărâtă, în principiu, să aștepte răsăritul lunii.

Două *chaises-longues*-uri numai erau ocupate. Unul adăpostea o umbră, somnul unei umbre; celălalt, o lumină, o iluminare căpșunie cu intermitențe de întuneric: ritmul luminos al pipelor pufăite. Aceasta împrăștia mirosul franc al *maryland*-ului. Fumătorul era un fanatic al *maryland*-ului, tutun a cărui aromă pornea elegiac din adolescența-i depărtată, cu bereta de

catifea a pictorilor înclinată pe-o ureche în care viața din Montmartre răsuna cu zvon de sărutări, pahare sparte sau ciocnite și argot de midinete.

*„La royne Blanche comme lis
Qui chantait à voix de seraine
Berte au grant pié, Bietris, Alis,
Haremburgis qui tient la Maine,
Et Johanne la bonne Lorraine
Que Englois brûlèrent à Rouan
Où sont-ils, où Vierge souveraine?
Mais où sont les neiges d'antan?”¹*

Unde era Parisul de altădată? Alt sunet aveau cafenelele, alt miros. Monedele yankee și britanice ricanau cinic, ca și răsfrângerea lor în ochii midinetelor de astăzi. Odinioară, moneda franceză aruncată pe zincul bistro-ului era râsul boemei calice. Nu mai răsuna. Calicia de după război se numea mizerie, și era.

Fumul pipelor engleze și americane, adevărat cocktail tabagic, fiertură de tutun cu miere, santal, smochine și opiu, dulceag ca sarailiile orientale, echivoc, trândav și cu cleioasă ceață, izgonise simplul și bărbătescul fum de *maryland*; ori poate acesta pierise deasupra tranșeelor galice odată cu o întregă generație al cărei parfum fusese.

Jazul antropofag, urlat, scuiapat, scrâșnit, orăcăit și hârâit de gura cacofonică a negrilor buzați, destrăbălase zâmbetul francez, copil al șansonetei melancolice și malițioase. Vechiul Paris ardea pe rugul valutar, încălzind obrajii congestionați ai celor care arseră odinioară pe Ioana d'Arc, și ai fraților lor transoceanici.

Alexandru Pallă, moldovean cu străbuni de pe vremea lui vodă Ștefan, nu se mai simțea contimporan cu viața Parisului. Îmbătrânise?

Când nu mai ești contimporanul epocii în care-ți porți declinul vârstei, ci numai al pietrelor amintitoare a epocii apuse, te-ai sihăstrit în trecut, ca înserarea în apa brumărie a unei vechi oglinzi, printre tăceri uscate de mătăsurii.

¹ Regina Blanche, ca un crin / Cântând cu vocea-i fermecată, / Bietris, Alis, Berte cu picior plin, Haremburgis din Maine de-altădată, Lorena Ioana nenfricată / Ce-au ars-o anglii la Rouan, / Unde-s stăpână precurată? / Ci unde-i neaua de mai an? (fr.)

Alexandru Pallă nu mai trăia viața Parisului, și cum pentru el a trăi însemna a picta, nu mai picta viața Parisului, dar nici viața demodată a amintirilor. Pe pânzele lui de după război, curgeau apele Senei cu cenușiuri lung ostentate spre funduri turburi de argint, dar nicio vâslă nu le turbură visarea, niciun catarg, niciun braț de om, și curgerea lor ca și a timpului era parcă solemn împovărată de imensa trenă a propriului trecut; visau cheiurile Senei cu parapete triste și pustii, c-un uuit de vânt parcă amuțit prin golul lor și un vârtej de frunze moarte, dus; câte un pod trecea de la un mal la altul cu pașii tăcerii prin rugina lui; se năruia un zid de casă veche cu varul măcinat ca fața de os a leproșilor.

Domina albul în toate pânzele, dar un alb a cărui fragedă lumină se stinsese, un alb colbăit ca surul fior al ațelor de păianjeni în casele părăsite.

Într-un singur peisaj, tot un parapet pe cheiul Senei, viața lăsase un semn. Sena curgea cu gestul halucinat al brațelor de oarbă bătrână, călăuzind trupul prin locurile tinereții. Pe parapet atârna o păreche de mânuși mici de femeie, albe. Se înecase femeia care le purtase? Poate că le uitase acolo după ce strânsese în mâinile goale mâinile iubitului ei. Plecase poate fericită, cu dragostea alături. Dar ani trecuseră de atunci, desigur. Mânușile erau veștede. Parfumul delicat al mânilor care le purtase, pierise. Melancolia dezumflată a albului lor mort pecetluia gestul ostentat al anilor.

Toate tablourile puteau fi intitulate: *Tăceri*. Tăceri ca în unele case ale epilogului romanelor lui Turghenief. Întipărirea elegiacă a timpului pe decoruri ale tinereții. Prin zgomotul barbar al epocii, „tăcerile“ lui Alexandru Pallă erau un anacronism.

În apartamentul din rue de l'Observatoire, două „tăceri“ trecuseră de-a dreptul în odaia Monicăi, deși fuseseră dăruite Olguței, și deși Alexandru Pallă socotea că mai nimerit le-ar fi fost locul în odaia pianului negru unde asculta nocturnele lui Chopin privind corbul pletelor Olguței desfășurându-și aripile pe profilul solitar deasupra muziceii ca figurile săpate-n prora triremelor – decât în odaia unde Monica își lucra teza de doctorat – *Baladele lui François Villon* – cu o gravitate blajină de bunică și c-un zâmbet blond de miere și de tei în cozile medievale.

*

Brusc, noaptea fu neagră.

Enorm răsărită în enorma încruntare, plată, grea, fără lumină, de un roș otoman – luna. Orizontul era straniu ca un zid care deodată ai simți că te pândește c-un ochi de ciclop; ca un uriaș zid de marmură neagră care ar deveni deodată un ochi roș, fără trup, fără cap, fără pleoape, fără gene, fără pupilă, ochi opac, orb, care totuși te vede, vine, crește, se dilată, te cuprinde, te soarbe umplându-se de sângele inimii tale...

Coșmarul se ridică de pe pieptul mării. Desprinsă de pe tăiușul zării luna pluti masiv. Deasupra și în jurul ei pe cer se aprinse ca într-o mohorâre de fum gros, sanghinul nimb al vulcanilor.

Voiau parcă să înflorească maci din truda și mocnirea sângerie.

Înfloriră, roși, rubinii, profirii... se topiră în largă dâră. Îngălbeniră.

Palid, nuferi galbeni tremurată.

În noaptea limpede, cu abur aiurit plutea paloarea pură a lunii, alungată tot mai sus de groaza roșie, căzută în adâncuri, a monstruosului ochi tentacular din încleștarea căruia scăpase. Și marea era acoperită de sudoare rece.

*

– Nu dormi, Olguța?

Trupul din *chaise-longue* nu se mișcase. Ochii nu clipeau; mari deschiși, priveau pironiți, fără să vadă în afară, ostenind față, fruntea; privire din acelea care lasă cearcăne sub ochi și o dungă pe frunte.

– Olguța!

Alarma exagerată a glasului care-o chema, o deșteptă.

– Am visat, Pașa... și dumneata ai visat? urmă glasul șovăitor, cu o ironie automată.

Întoarse capul pe o parte. Voia să fie singură.

– A răsărit luna!

– Da.

Se răsuci pe o coastă. Pledul îi lunecă de pe picioare. Pașa se ridică, se aplecă acoperind la loc trupul suplu. Răsufla greu, ca după un efort. Scutură cenușa pipei, o umplu, o aprinse.

Zorii lunii se ridicau pe mare de pretutindeni, ca și cum luna n-ar fi fost izvorul, ci numai semnul deșteptării lor. Albe denii în miez de noapte.

LIBRIS.ro
Unii oameni trăiesc în pat. Deopotrivă pentru somn și le-
nevirea trează, patul îi cheamă când iubesc, când cetesc, când
visează. Viața lor e un lent și cotidian înec în pat.

Dacă și-ar face bilanțul plastic al orelor de pat și-al celorlal-
te, viața lor ar putea fi reprezentată printr-o vastă suprafață
orizontală, într-un colț al căreia, prizărit, un mănunchi de verti-
cale s-ar ivi ca o caravană în deșert.

Pentru Olguța, patul însemnase întotdeauna spațiul strict al
sommelului și nimic mai mult. În copilărie, când deschidea ochii
dimineța, spontan sărea din pat, resortul săriturii fiind parcă în
ridicarea pleoapelor. Această elasticitate a copilăriei o păstrase
agresiv de-a lungul anilor școlari și al celor următori.

Acum ședea întinsă în *chaise-longue*, trează, cu ochii des-
chiși. Înfrângere de corabie cu pânzele întinse, răsturnată pe ape.

Mari, gravi, neclintiți ca fluturii de noapte în lumină, ochii
priveau.

Îi era frig. Dar răceala venea mai ales dinlăuntru.

Trecuse iarăși prin vis gândul acela, ca un ghețar plutitor.
„Voilà, il est parti le petit bobo... mais s'il venait a se répéter, il
faudra l'enlever tout de suite“¹...

Fraza păstra încă, intact, parfumul farmaceutic, iodat și fe-
nicat, al hirurgilor. Când o auzise întâia oară, o înregistrase
superficial urechea și profund sufletul. Profesorul Mass, Meridio-
nal sonor ca o peșteră cu ecouri și hirsut, albise cum se zahariseș-
te un gavanos cu dulceață de nuci: tumultul cârlionțat al părului,
musteților, sprâncenelor și bărbii era o cristalizare zaharoasă din
care două nucușoare verzui râdeau: ochii. Intonată de buzele lui,
frază se impregnase de bonomie jovială. Nu putea ieși o profeție
lugubră dintr-un astfel de om ilar. După câteva luni însă, procesul
de dezagregare al cuvintelor de buzele care le rostise și de accen-
tul cu care răsunaseră atunci, se împlinise. Fraza răsunase din
nou, aton, cu miros hirurgical, impersonală ca și cum cuvintele
care-o alcătuiau s-ar fi format de la sine din tăceri de spital.

„...mais s'il venait à se répéter“...

Olguța cânta. Monica lucra în odaia ei. Pașa își fuma pipa.
Rupt, un acord răsunase ca un candelabru răsturnat.

O tăcere cu sângele zvâcnind în tâmple.

---

¹ Iată, a pornit mica durere... dar dacă se mai repetă, trebuie s-o curm numai-
decât (fr.).

Obraji Olguței albiseră.

Apoi, capacul închis brusc răsuna lung. Pianul amuțise negru.

— Noapte bună, Pașa!

Congediat mult mai devreme ca de obicei, Pașa strânse o mână înghețată. A doua zi, însă, și în toate zilele care urmară până la îmbarcarea din Marsilia, pentru Monica, Pașa, pentru profesorul ei de pian și pentru toate camaradele ei și ale Monicăi, Olguța fu aceeași Olguța de până atunci.

„...*mais s'il venait*“...

Când îți amintești cuvintele cuiva, e o mișcare în suflet, un murmur mut, o vorbire a gândurilor. În sufletul Olguței, însă, nicio silabisire nu răsuna. Și totuși, fraza era. O vedea deodată, după ce o fixase lung fără s-o vadă, ca bolnavii pironiți în ghips pe spate, desemnul sau crăpătura păretelui din față, mereu privit, absorbit de ochi, orizont identic al câmpului vizual.

Începutul era un coșmar. Simțise răceala viperii și înțepătura colților în sânul drept. Se deșteptase cu tâmplele reci și inima-n galop. Lucidă, imediat își dăduse seama că, în timpul somnului, cruciulița cu lemn sfânt, pe care o purta din copilărie la gât, atârnată de un lăntuțel lung, îi încrustase, ostil parcă, un colț în sânul drept.

Atât. Adormise iar, pe cealaltă coastă.

Peste câteva luni, dimineța, în odaia de baie, cu o mișcare familiară din copilărie, își apăsa părul cu palmele, de o parte și de alta a cărării. Abia ieșise de sub dușul rece. Simțise o jenă, ca o haină nouă greșit tăiată, care te strânge subțioară. Făcuse mișcări cu brațele. Jena dispăruse. Reapărea însă atunci când ridica brațele deasupra capului. Parcă se strâmtase pielea. Descoperise cauza: o mică duritate rotundă, superficial ascunsă în sânul drept.

Ridicase din umeri și se îmbrăcuse. Câteva zile scena matinală se repetase, fără ecou diurn. Între timp, Monica plecase în Pirinei, pentru câteva zile, la prietena lor comună Andrée Bertrand.

Se dusesse la profesorul Mass, din cochetărie, ca să-i extragă „*cette énervante boule de graisse*“¹.

„Extracția“ luase proporții de operație, din cauza decorului și a cloroformului numai, căci prezența profesorului Mass, în uniformă chirurgicală, transforma lugubrul doliu alb al sălii de operație într-un alb culinar, un alb de cofetărie în care fierbe ciocolata

¹ Acest enervant bob de grăsime (fr.).

cu dulce clocot, așteptată de mormanele de frișcă decorativă. Olguța se așezase pe masa de operație, în lunga cămașă de noapte al cărei miros de sulfina aducea parfum de Medeleni, îndepărtată solitudinea a doamnei Deleanu.

Un gest neprevăzut al Olguței dăduse un ritm alegru și zâmbitor tăcerii preliminară în timpul căreia se pregătește cloroformul. Fusesse invitată să-și scoată cămașa care nu avea deschizătură în față. Își scuturase pletele și cu o singură mișcare găsisse soluția oportună. Trasă brusc, din două părți, de degetele lungi și impetuozitate, c-un fâșăit metalic olanda se rupse net până sub sâni. În această atmosferă de ea creată, Olguța își părăsise trupul de o puritate egiptiană, pe masa de operație.

După opt zile, abia, își revăzuse sânul, bandajat până atunci, când profesorul Mass îi scosese firele. Puțin bosumflat, ca un obraz de copil deșteptat noaptea din somn, purta o fină semilună roză.

„...voilà, il est parti le petit bobo..., mais s'il venait a se ré-péter, il faudra l'enlever tout de suite“...

Era frig și umed pe mare. O săgeta iar cicatricea, intimidându-i respirația. Închise ochii ghemuindu-și bărbia în piept. Sufletul ostenit de trup avea descurajarea luptătorului călit în lupte glorioase, când își dă seama că lama lungă, tăioasa prelungire a brațului, care-l purtase până atunci ca o firească aripă bărbată, i-a devenit deodată grea în mână și străină, biruindu-l și pe el.

*

Amiaza lunii ardea atât de intens încât pleoapele somnului, opace, deveneau translucide ca boabele de poamă.

Nici albul mat al varului mânăstiresc, nici cerul sur al perlei în care un zbor de îngeri s-a împăienjenit și agonia unei lebede a fulguit; nici dura marmură în spuma căreia plutește alba nuditate a statuilor; nici înghețatul crin și nici fosforescența albă a zăpezii – și niciuna din înfloririle, mâniile, gânguririle, curgerile, plutirile și suavitățile albului pământesc, nu putea fi asemuită cu neclintita dezlănțuire a luminii de lună.

Fuseseră parcă păduri pe mare, păduri masive. Nu mai erau. Vibrau străvezii în golul luminii care le străbătuse mistuindu-le.

Neagră, densă ca încreștarea pământului, marea devenise adâncă, și clarul ei afund era al lunii: în cer ca și în mare. Fusesse pământ, era apă haotică după somnul metamorfozei. Dar mai era

pe undeva pământ? Mai erau munți, dealuri, stânci, mari reliefuri aspre pe care pasul sună, și prin care cuvântul fâlfâie-n ecouri? Dar mai erau pași? Mai răsunau cuvinte?

Trecea un zbor halucinat prin toate cele, pulberea unei vieteze albe. Tot ce era parcă fusese numai.

Din orizont în orizont, stea, apă și noapte, sufletul era un gol în golul fără piedică și fără de hotar al lunii.

*

Minutarele cronometrului arătau două jumătate. „A stat“, gândi precipitat Monica, sărind din pat. Și încă zăpăcită de somnul întrerupt de lună ca de un pumn de apă proaspătă-n obraz, puse mâna pe beretă, reveni, smunci cămeșa de zi și ciorapii, scutură capul alungându-și cozile pe spate, clipi...

Tic-tacul ceasornicului o trase de ureche. Deschise ferestruica, scoase capul, văzu ziua mare, găsi luna, o privi incredulă ca pe-o farsă de-a Olguței, zâmbi stelelor – era luna – și respiră adânc, punându-și mâinile pe inimă.

Cu capul înclinat pe o parte, părea că ține-n brațe un buchet prea greu.

Prin fereastra căscată, frigul pătrunsese, rărind căldura, cutremurând trupul Monicăi.

Închise fereastra și se așeză pe pat bucuroasă că erau numai două jumătate, întristată că erau abia două jumătate, fericită că va ajunge la Constanța în zori, tristă că Iașul nu era port la Marea Neagră în locul Constanței, bucuroasă și tristă de toate cele, căci bucuriile Monicăi, ca și genele ei grele, se-nvecinau cu lacrimile.

Atâta aur îi îmbrăca părul, încât părea luminat de soare ca acele cupole ale bisericilor avântate care mai strălucesc încă atunci când tot orașul e-n amurg. Poate de asta trupul părea mai nalt decât era, culminând în aurul aerian.

Era frumoasă? naltă? zveltă? Nu-i erau palizi obrajii, turburi ochii? Naltă, ar fi vrut să fie, zveltă, dulce, limpede ca dragostea pe care i-o aducea lui Dănuț după trei ani de despărțire. Să-i fie trupul conturul și iluminarea dragostei, cum pare cupa de cristal conturul și iluminarea pură a apei care-o umple.

Dănuț! Topit în buzele ei, numele drag nu era strigăt, ci tăcere îmbrățișată. Îl iubea atât de mult încât numai de la el primea impresia multiplă a vieții, zvâcnirea ei caldă. Când se gândea la

Dănuț, o dulce greutate i se cufunda în suflet, și sub bătaia inimii, ultim inel deasupra unei cufundări adânci, ardeau comorile-n-gropate în fluida imensitate a amintirii.

Era atât de real Dănuț, depărtatul Dănuț, încât toți ceilalți oameni pe care-i cunoștea, cu care trăia zilnic, păreau pictați pe pânze moarte, cu încremenită lor mișcare desuetă, cetiți în cărți prăfuite, cu voce tare; pentru Monica, tinerețea celorlalți părea situată în istorie, ca tinerețea străbunilor, căci singurul contemporan al inimii ei era solitarul Dănuț. Ușă al cărei mâner păstra întipărirea caldă a mâinii lui Dănuț, ușă prin care năvălea copilul mare cu vestea dragostei în ochi; fereastră la care privea Dănuț, cu bărbia în mâni, cum fâlfâiau albastre dealurile Iașului, spre depărtata Monica; pernă, în care se îngropa capul lui Dănuț, bucle și parfum călduț, ca un mănunchi de flori uitat de Monica pe divanul ei; carte în care ochii lui Dănuț descopereau ca-ntr-o oglindă fumurie de-nserare, zâmbetul Monicăi aplecat spre el – sufletul Monicăi era tot ce putea fi în jurul lui Dănuț cu duioșie și cu bunătate.

Și totuși se ducea spre Dănuț, venind de departe; vaporul mergea încet și erau...

„A stat!“ se încruntă Monica.

Nu stătuse. Tic-tacul bătea regulat. Cu domoală hărnicie de furnici urnind uriașe greutateți, clipele mișcau trupul de lăcustă moartă a minutarului.

Erau trei fără douăzeci... și aproape cinci minute.

Minutare! Minutare!

Ochii Monicăi se opriră pe toate minutarele familiare ei. Mergeau toate?

Nu se oprise niciunul? N-a rămas niciunul în urmă?

Minutarele ceasului din bucătăria de la Iași mergeau. Ceas nichelat, cu pânțe de darabană, proptit gimnastic pe patru picioare, cu casca de alarmă a clopoțelului deasupra. Rămânea totdeauna în urmă.

— De ce nu-s gata puii?

— Da i-ați poruncit pi la opt!

— Sigur. Îs opt și un sfert, invocă doamna Deleanu sfertul academic.

— Di unde, duduie, numai șapți jumatați-i la „riveiu“ nostru, pi ochii mei, parcă ci-s chioară?

— Uf! Am să-l dau pe foc „riveiu“ vostru.

— Nichelu-i incombustibil, mamă dragă, intervenea Olguța.

Era nemuritor ceasul din bucătărie, „riveiu“, cum i se spunea de servitori, „crăcănel“, cum îl poreclise Olguța din pricina atitudinii de călăreț cu patru picioare, „blindatul“, cum îi spunea nu mai puțin nemuritorul Neculai, inventatorul cuvintelor nobile.

Trei fără douăzeci și trei de minute.

În bucătărie, focul stins, călduț încă. Bâzâie somnul natal al muștelor. Sub cuptor clocește găina preferată a „babiilor“. Baba... Le scrisese doamna Deleanu că baba se-mbată des, că slugile nu mai pot sta de răul ei și că „dacă mai continuă, îi dau drumul“...

Inima Monicăi se strânse. Dacă nu mai era baba, în bucătărie nu mai era piuit de pușori rotunzi și aurii, nu mai erau pisici, câni... Dacă nu mai era baba, amintirile cu foc de toamnă, măsuța joasă, turtă-dulce, cucoșei și mere coapte, din bucătăria de la Medeleni, rămâneau zvârlite-afară, ca mătășorii lepădați.

*

Trei fără douăzeci și două de minute. Minuțioasa precizie a cronometrelor! Lumina lunii, de o intensitate solară, răspica până și genele minutelor. „Cucul“ din sufrageria de la Iași. Cadranul negru, orele albe, minutarele aurii, cutia ca o căsuță elvețiană: și timpul e fermier în Elveția. Două fetițe cu șorturi de școală, una brună cu fulgere albe de răs și fulgere negre de ochi, alta blondă, stând cuminte pe scaunul grav cu perniță, roșind cu genele plecate de câte ori se aude cuvântul „Dănuț“ oftat de doamna Deleanu, învăpăindu-se cu genele ridicate de câte ori s-aude cuvântul „Buftea“, biciuit de Olguța.

Un zgomot de resorturi, o ușiță se deschise ca pentru o minusculă scamatorie, și apare un cucușor de lemn făcând o reverență: „cu-cu“ cântă cucul și dispare-n clămpănitul ușiței urgente.

— Unu! exclamă domnul Deleanu, sorbindu-și cafeaua și consultându-și agenda. Și mi-i un somn!... Paa, copii!

Și, ca și cucul, dispare domnul Deleanu.

Cânta numai în trecut gușița cucului de lemn, căci numai amintiri veneau și se sculau de la masa din sufragerie, scuturându-și fărămiturile, în cadența complimentului automat, în miros de pâine, de tutun și de cafea prăjită.

Lugubra pendulă antică din salon. De marmură neagră, masivă și întunecată, ca insula mortuară a lui Bocklin¹ în draperia

---

¹ Arnold Böcklin (1827-1901) – Pictor elvețian, autor de tablouri mitologice, alegorice și de peisaje (*Insula morților*, *Tărâmul celor fericiți* ș.a.).

LIBRIS | We know books

rigidă a chiparoșilor. Toate orele sunate de ea aveau accentul cobitor al miezului de noapte. Sunet slab, stins, ca un vaiet de buhnă subtpământeană. Și cadranul ei era livid în piatra sumbră, ca o fereastră de biserică pustie în lumina lunii, prin care minutarele săgetau un zbor negru.

Trâmbițele mobilizării în noaptea de august. Dănuț venise în permisie de la Școala militară. Tuns, slăbit, timid și taciturn, ca în copilărie, în uniforma grea de constrângeri.

În anul acela nu plecaseră la Medeleni. Olguța era la Govora cu domnul Deleanu, Dănuț la Școala de artilerie din București. Mai apăsător ar fi fost pustiul la Medeleni decât la Iași.

Noaptea de august, cu privirea ei de căprioară gonită... Se plimbase cu Dănuț pe străzi lăturalnice, unde nu erau agenți de-ai comendurei, nici coșmarul galonat, care-i dădea lui Dănuț spasmul salutului.

Rătăciseră amândoi în ținutul de stele și umbrare al Sărării, din care pornesc străduțe laterale spre vale, ca niște vâsle putrezind în voia apei unui port părăsit. Erau îmbrăcați așa cum se sculaseră de la masă: Monica cu capul gol, Dănuț fără capelă și fără sabie. Se coborâseră pe scări, trecuseră prin ogradă, ieșiseră pe stradă mână-n mână, ca îndrăgostiții de la țară, și porniseră prin Iași ca printr-o odaie familiară, cu stelele pe cer ca o sulfină pe dulap, cu siluetele caselor întunecate ca niște mobile de nuc și de stejar, cu luminile potolite și blajine ca luciri de candelă sub iconare.

— Dănuț, să ne-ntoarcem, ne așteaptă *tante* Alice... O lăsa-seră cântând la pianul din salon.

În preajma casei sub bolta unui castan... Cădeau și acuma-n sufletul Monicăi stelele nopții de august cu tot șiragul cerului desprins de cutremurul sărutării care-i răsturnase capul în imensitatea respirată cu gura și bătută cu genele a cerului care-i lăsase pe frunte umezeala și înălțimea.

Doamna Deleanu cânta.

— V-ați plimbat, copii?

Se roșiseră cu gura pecetluită de aceeași sărutare, gravi.

— Hai să ne culcăm, e târziu!... Ce s-aude?

Trâmbițele. Sunetul lor spart în tăcerea Iașului.

Clopoțele, grele, colosale, ca potcoavele unui cal apocaliptic pe lespezi de metal.

Uralele mulțimii. Se aprindeau lumini pretutindeni. Pendula neagră bătuse de douăsprezece ori, și se oprise, mută, fără tic-tac,